

Paziņojums

Paziņojums par kontaktu izsekošanas lietotņu sadarbības ietekmi uz datu aizsardzību

Pieņemts 2020. gada 16. jūnijā

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija (EDAK) ir pieņēmusi šādu paziņojumu.

1. Pamatnostādnēs 04/2020¹ par atrašanās vietas datu un kontaktu izsekošanas rīku izmantošanu saistībā ar Covid-19 uzliesmojumu EDAK ir norādījusi, ka "reaģējot uz pašreizējo krīzi, būtu vēlams izstrādāt kopēju Eiropas pieeju vai vismaz izveidot sadarbspējīgu sistēmu".
2. EDAK ir ņēmusi vērā pamatnostādnes par apstiprinātu kontaktu izsekošanas mobilo lietotņu sadarbību Eiropas Savienībā, kuras 2020. gada 13. maijā ir pieņēmis e-veselības tīkls² un kurās kontaktu izsekošanas lietotņu sadarbība ir aprakstīta kā

"spēja apmainīties ar *minimālo nepieciešamo informāciju*, lai lietotņu individuālie lietotāji, neatkarīgi no viņu atrašanās vietas Eiropas Savienībā, tiktu brīdināti par to, ka viņi konkrētā laikposmā ir bijuši tuvumā citiem lietotājiem, kas lietotnē ziņojuši par pozitīviem Covid-19 analīžu rezultātiem" (izcēlums pievienots).
3. Sadarbības pamatnostādnēs ir arī noteikts, ka brīdināšana un turpmākie pasākumi būtu jāveic saskaņā ar sabiedrības veselības aizsardzības iestāžu izstrādātām procedūrām, novērtējot potenciālo ietekmi uz privātumu un drošību un piemērojot atbilstošus aizsardzības pasākumus.
4. Šajā paziņojumā EDAK sīkāk izklāsta, cik lielā mērā lietotņu sadarbības risinājumu īstenošana varētu ietekmēt tiesības uz datu aizsardzību atkarībā no īstenotā risinājuma. Šajā paziņojumā sniegtie ieteikumi papildina ieteikumus, kas sniegti EDAK pamatnostādnēs 04/2020, kuras arī joprojām ir piemērojamas.

¹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_lv

² https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/contacttracing_mobileapps_guidelines_en.pdf.
Jāņem vērā, ka šis ir dinamisks dokuments un Eiropas Komisija to var grozīt (sk. 2020. gada 13. maija redakciju, 3. lpp.)

Vispārīgi apsvērumi

5. EDAK vispirms vēlas atgādināt, ka kontaktu izsekošanas lietotņu izmantošana pamatojas uz lietotņu lietotāju pseidonimizētu personas datu apstrādi³. Tas ietver veselības datus, piemēram, gadījumos, kad veselības aprūpes speciālists ir apstiprinājis, ka lietotāja analīžu rezultāti ir pozitīvi, vai kad sistēma apstrādā ievadīto informāciju. Analogiski tam, kas tika teikts par kontaktu izsekošanas lietotņu⁴ vispārēju izmantošanu, EDAK uzskata, ka iespēja ar šādām sadarbspējīgām lietotnēm kopīgot datus par personām, kurām diagnosticēta inficēšanās vai kuru testu rezultāts ir pozitīvs (inficēšanās dati), būtu jāaktivizē tikai ar lietotāja brīvprātīgu rīcību. Datu subjektiem⁵ ir jābūt iespējai kontrolēt savus datus. Sadarbspējas mērķi nevajadzētu izmantot kā ieganstu, lai paplašinātu personas datu vākšanu, pārsniedzot to, kas ir nepieciešams.
6. Kopumā kontaktu izsekošanas lietotņu sadarbspēja EEZ var palielināt to efektivitāti jau esošu pasākumu atbalstīšanā, jo neatkarīgi no izmantotās lietotnes, būs nodrošināta lielāka iespēja izsekot kontaktus un saņemt potenciālos brīdinājumus. Tas vienkāršos izmantošanu, jo īpaši personām pierobežas reģionos, kas ceļo vai strādā profesijās un jomās, kurās tās potenciāli var nonākt kontaktā ar daudziem cilvēkiem no citām dalībvalstīm (piemēram, tūrismā). Tomēr, ņemot vērā no sadarbspējas izrietošo potenciāli palielināto datu aizsardzības risku, kā izklāstīts turpmāk, pārziņiem būtu jāmeklē arī citas alternatīvas.
7. Turklāt šādi risinājumi, tāpat kā pašas lietotnes, būtu jāiekļauj visaptverošā sabiedrības veselības stratēģijā pandēmijas apkarošanai, kam cita starpā būtu jāietver testēšana un turpmāka manuāla kontaktu izsekošana, lai uzlabotu veikto pasākumu efektivitāti.
8. EDAK ir informēta par dažādās dalībvalstīs ieviestām kontaktu izsekošanas lietotnēm, kuru pamatā ir atšķirīgas pieejas, un atzīst, ka dažādu risinājumu sadarbspējas nodrošināšana ir tehniski sarežģīta un var prasīt ievērojamu finansiālu un inženiertehnisku piepūli. Lai nodrošinātu minimālu datu apmaiņu un apstrādi, kā noteikts VDAR, kontaktu izsekošanas lietotņu izstrādātājiem būs jāvienojas par kopīgu protokolu un saderīgām datu struktūrām. Tādējādi gadījumos, kad lietotnēm jau ir kopēja sistēma vai vismaz viena un tā pati tehnoloģiskā bāze, sadarbspējas mērķa sasniegšana varētu būt vieglāka nekā gadījumos, kad nekā tāda nav. Faktiski, ņemot vērā atšķirības starp pieejām, praksē var izrādīties neiespējami īstenot sadarbspēju bez nesamērīgiem kompromisiem.

Galvenie jautājumi

Pārredzamība

9. Sadarbspēja nozīmē, ka tiks veikta datu papildus apstrāde un dati tiks izpausti papildus struktūrām. Kā vienmēr, datu subjekti ir jāinformē par viņu personas datu papildus apstrādi un iesaistītajām pusēm.⁶ Lietotājiem vienmēr būtu jābūt skaidrai izpratnei par to, ko nozīmē lietotnes izmantošana, un jāspēj saglabāt kontrole pār saviem datiem.

³ Sk. VDAR 26. apsvērumu, kurā precizēts, kādi dati uzskatāmi par personas datiem.

⁴ Turpmāk sinonīms terminam "lietotnes".

⁵ Turpmāk sinonīms terminam "lietotājs".

⁶ Sk. arī 29. panta darba grupas [Pārredzamības pamatnostādnes saskaņā ar Regulu 2016/679](#) (WP260 rev.01, 2018. gada 11. aprīlis), ko apstiprinājusi EDAK.

10. Vēlākais brīdī, kad pārzinis(-ņi) iegūst personas datus, datu subjekts skaidri jāinformē par papildu apstrādi, kas saistīta ar sadarbības izmantošanu. Šajā brīdī lietotājs jāinformē par datu apstrādes nosacījumiem un apjomu.
11. Standarta noteikumi par pārredzamību arī joprojām ir piemērojami un informācija ir sniedzama skaidrā, un vienkāršā valodā⁶. Tas ietver informāciju par to, kā sadarbējīgā saņemošā kontaktu izsekošanas lietotne apstrādās kopīgotos datus.

Juridiskais pamats

12. Tie paši juridiskie pamati, kas aplūkoti pamatnostādnēs 04/2020, ir piemērojami. Atsaucoties uz sabiedrības interesēm, varētu nākties pielāgot valsts tiesību aktus, lai paredzētu datu kopīgošanu ar citiem dienestiem. Piekrišanas gadījumā būs jāsaņem visām prasībām atbilstoša papildu piekrišana, lai sadarbēja varētu apstrādāt nepieciešamo informāciju. Piekrišanai jābūt specifiskai un tāpēc pietiekami granulārai⁷. Gadījumos, kad dažādi kontaktu izsekošanas lietotņu datu pārziņi izmanto atšķirīgus juridiskus pamatus, varētu būt vajadzīgi papildu pasākumi, lai īstenotu ar juridisko pamatu saistītās datu subjektu tiesības. Veselības datu apstrādes gadījumā ir piemērojams VDAR 9. pants, un pārziņiem būs jāspēj atsaukties uz kādu no tajā minētajiem izņēmumiem.

Datu pārziņi

13. EDAK vēlas precizēt, ka galīgajam atzinumam par dažādu apstrādē iesaistīto dalībnieku attiecīgajiem uzdevumiem ir vajadzīgs īpašs novērtējums, pamatots uz faktiem par to, kā apstrāde tiek veikta. Tomēr EDAK vēlas uzsvērt, ka, izstrādājot risinājumu, ir svarīgi rūpīgi apsvērt šos uzdevumus un pienākumus, līdz ar to turpmāk minētais ir uzlūkojams tikai kā vispārīga rakstura norādes.
14. EDAK uzskata, ka jebkura darbība vai darbību kopums, kuras nolūks ir nodrošināt sadarbēju papildus datu apstrādei, kas tiek veikta, lai nodrošinātu lietotņu funkcionalitāti dalībvalstu līmenī, šā papildu nolūka dēļ, ir jāvērtē atsevišķi ne iepriekšējām vai turpmākām apstrādes darbībām. Tāpēc šī papildu apstrāde būtu jāuzskata par atsevišķu apstrādi. Šajā atsevišķajā apstrādes darbībā iesaistītās personas var būt atsevišķi vai kopīgi pārziņi, kas var izmantot apstrādātājus. Jebkurai turpmākai apstrādei, kas tiek veikta pēc identifikatoru apmaiņas (eksponētības aprēķins, apzināto kontaktu brīdināšana utt.), būtu jānotiek saņemošās lietotnes nodrošinātāja atsevišķā pārziņā.
15. Būs jānosaka, attiecības un pienākumi, kādi kopīgajiem pārziņiem ir pret datu subjektu, lai pēc tam šo informāciju darītu pieejamu datu subjektam⁸. Tas ietekmēs veicamā novērtējuma par ietekmi uz datu aizsardzību (NIDA) tvērumu, kurā būs jāiekļauj apstrāde, ko veic sadarbības nolūkā. Apstrādi sadarbības nodrošināšanas nolūkā var uzticēt apstrādātājam, kas atbilst VDAR 28. panta nosacījumiem.

Datu subjektu tiesību īstenošana

16. Jebkura sadarbējīga risinājuma gadījumā datu subjektiem ir jādod iespēja īstenot savas tiesības. Ja tiesību īstenošana ir iespējama, tai nevajadzētu kļūt apgrūtinātākai datu subjektiem un būtu skaidri

⁷ Sk. arī EDAK pamatnostādņu 05/2020 par piekrišanu saskaņā ar Regulu 2016/679 3.1.3. iedaļu "Granularitāte"

⁸ Jautājums par kopīgiem pārziņiem tiks plašāk aplūkots EDAK topošajās pamatnostādnēs par pārziņa un apstrādātāja jēdzienu VDAR.

jānorāda, kur datu subjektiem jāvēršas, lai īstenotu savas tiesības. Saskaņā ar VDAR 11.⁹ un 23. pantā paredzētajiem izņēmumiem datu subjektu tiesību īstenošanu ir iespējams ierobežot.

Datu saglabāšana un minimizēšana

17. Atšķirības noteiktajā datu saglabāšanas ilgumā nedrīkstētu būt iemesls, kāpēc dati tiek glabāti ilgāk nekā nepieciešams¹⁰. Lai veicinātu datu aizsardzības principu efektīvu piemērošanu, būtu jāapsver kopīgs datu minimizācijas līmenis un kopīgs datu saglabāšanas ilgums. Kā minēts iepriekš, nebūtu pieļaujams, ka koordinētas pieejas trūkuma dēļ, informācijas vākšana pēc sadarbības ieviešanas tiktu paplašināta. Tas būs skaidri jāpaziņo lietotājam pirms datu kopīgošanas.

Informācijas drošība

18. Sadarbība nedrīkstētu mazināt datu drošību un personas datu aizsardzību. EDAK iesaka kontaktu izsekošanas lietotņu nodrošinātājiem ņemt vērā informācijas drošības risku pieaugumu, ko rada papildu apstrāde un papildu dalībnieku iesaistīšana. Tas jo īpaši attiecas uz pārsūtāmo datu drošību aizmugurserveru iespējamās sadarbības gadījumos. NIDA īpaša uzmanība jāvelta pasākumiem, ar kuriem novērš ar sadarbību saistītus drošības riskus, kas ietekmē fizisku personu tiesības un brīvības.

Datu precizitāte

19. Domājot par sadarbīgu kontaktu izsekošanas lietotņu ieviešanu, lietotņu nodrošinātājiem būtu pēc iespējas jāgādā, lai netiktu pazemināts datu kvalitātes vai precizitātes līmenis. Lielu atšķirību gadījumā sadarbība var izraisīt datu kvalitātes zudumu (piemēram, nepareizus novērtējuma secinājumus vai riska koeficientu piešķiršanu), kura dēļ var palielināties viltus pozitīvu rezultātu skaits. Par šiem datu precizitātes papildu riskiem būs skaidri jāpaziņo datu subjektiem.
20. Sadarbīgajā sistēmā ir jā saglabā pasākumi, kas ieviesti, lai nodrošinātu datu precizitāti.

Secinājumi

21. EDAK apzinās, ka sadarbīga lietotņu tīkla izveide nav triviāls pasākums. Lai gan tas var palielināt lietotņu efektivitāti, var arī nākties veikt būtiskas izmaiņas jau ieviestajās vai izstrādes procesā esošajās lietotnēs. No datu aizsardzības viedokļa sadarbība ir iespējama, ja tiek ievēroti šajā paziņojumā, kā arī EDAK pamatnostādnes 04/2020¹ ietvertie ieteikumi. Sniedzot datu subjektiem informāciju un iespēju kontrolēt savus datus, palielināsies viņu uzticība risinājumiem un to potenciālā izmantošana.
22. Kontakta izsekošanas lietotnes var būt tikai pagaidu risinājums un kā daļa no visaptverošas sabiedrības veselības stratēģijas cīņai pret pašreizējo pandēmiju. Attiecībā uz katru ieviesto pasākumu ir jānovērtē, vai ar mazāk ierobežojošu alternatīvu nav iespējams sasniegt to pašu mērķi, un jānodrošina, lai jebkurš ieviestais pasākums būtu efektīvs un samērīgs.

Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas vārdā —

⁹ Kā norādīts vispārīgajos apsvērumos, sadarbība ietvers pseidonimizētu persondatu apstrādi.

¹⁰ Sk. arī EDAK pamatnostādnes 03/2020 par veselības datu apstrādi zinātniskās pētniecības nolūkos saistībā ar Covid-19 uzliesmojumu.

priekšsēdētāja

(Andrea Jelinek)